

μᾶς ἐγκατελείψετε εἰς τὴν ὀργὴν τῶν Ἀγγλῶν. Ζητήσατε δὲ τι θέλετε, καὶ θὰ τὸ δεχθῶμεν.ⁱⁱ — «Τὰ μὲν φρούρια, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσπανὸς, θὰ τὰ κυριεύσω μετ' ὀλίγον Θεοῦ θέλοντος, ἐν τοσούτῳ ὅμως ἀνοίξατε με τὴν πόλιν.^v Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι: «Κύρε, νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς συμπολίτας ἡμῶν, καὶ θέλομεν ἐπιστρέψει νὰ φέρωμεν ἀπάντησιν.^v

Καὶ ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις εἰς τὴν πόλιν. Οἱ Ἰσπανοὶ ὄντες τότε ἡμίσαιαν λεύγαν μακρὰν αὐτῆς, ἐσταμάτησαν μέχρι τῆς ἐπανόδου ἐκείνων. «Κύρε, εἶπον ἐπιστρέψαντες, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως προσκίππουσιν εἰς τὰ ἔλεός σου, καὶ σὲ λέγουσιν δὲ τὰν δὲ τι ἔχουσιν εἶναι ἡ πόλις αὕτη καὶ τὸ φρούριον, εἰς τὸ διποίον ποτὲ οὔτε Γάλλοι οὔτε Ἀγγλοι εἰσῆλθον. Τοιοῦτο εἶναι τὸ προνόμιον αὐτῶν χάριν ἀσφαλείας. ἔχουσι λοιπὸν νόμον νὰ μὴ παραδώσωσι ποτὲ αὐτὸ μέτε εἰς φίλους μήτε εἰς ἔχθρους, καὶ ν' ἀποθάνωσι μᾶλλον παρὰ νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τινὰ νὰ ἐμβῇ, διότι εἰς αὐτὸ ἔχουσι καὶ τὰς γυναικας, καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς περιουσίας αὐτῶν. Ζήτησε χρυσὸν, ἀργυρὸν, ὑφάσματα καὶ πᾶν ὅλο, θὰ σὲ δώσωσιν δὲ τι δύνανται ἵνα μὴ κακοποιήσῃς καὶ ζημιώσῃς αὐτούς. Εὐαρεστήθητι λοιπὸν νὰ μὴ πλησίασῃς εἰς τὴν πόλιν, διότι ἐνδέχεται μὲν νὰ κυριεύσῃς αὐτὴν, ἀλλ' ἔσο βέβαιος δὲ τι θὰ στερηθῆς καὶ σὺ ἐκείνους τοὺς ὄπαιούς ἀγαπᾷς, καὶ τότε θὰ λάβῃς ἀφορμὴν νὰ φρουρέσῃς ἄνδρας, γυναικας καὶ ἄλλα πλάσματα ζῶντα, δια εὑρίσκονται ἐντὸς τῆς πόλεως, πρᾶγμα τὸ διποίον δὲν θὰ συγχωρήσῃ διθέσ.^v

Οἱ Πέρο Νίνο συνεκάλεσσε τὸ Συμβούλιον ὅπως μάθῃ τι ἐπρεπε νὰ γείνῃ. Σκεφθέντες δὲ δὲ τι καιρὸν ἱκανὸν δὲν εἶχον ὅπως κυριεύσωσι τὴν πόλιν, καθόσον ἡτο πιθανὸν νὰ φθάσῃ ὁ ἀγγλικὸς στόλος, ἐνδεκαν εἰς τοὺς λόγους τῶν κατοίκων καὶ ἐζήτησαν δέκα χιλιάδας χρυσᾶς νομίσματα^{vi} δὲ δὲ οἱ Πέρο Νίνο διεκοίνωσε πρὸς τοὺς πρέσβεις τὴν ἀπόφασιν ταύτην, προσέθετο: «Θὰ μοὶ δίδεται δὲ πρὸς τούτοις ἐν διαστήματι δέκα ἑτῶν δύωδεκα ἀκόντια, δύωδεκα πελάκεις, δύωδεκα τόξα μετὰ βελῶν καὶ δύωδεκα σάλπιγγας.^v Ήναγκασμένη ἡ πόλις ἐδέχθη καὶ τὸν φόρον ν' ἀποτίσῃ καὶ τὰ λοιπὰ νὰ ὑποσχεθῇ. Ἐπειδὴ δημος δὲν συνεπλήρωσεν δὲν τὸ ζητηθὲν ποσὸν, ἐδώκε τέτσαρες δημόρους ἐκ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν πρὸς τὸν Νίνον.

Τότε ἐσῆμανον καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ πάντες, Γάλλοι καὶ Ἰσπανοὶ, ἐπανῆλθον εἰς τὰ πλοῖα. Ἐν τῷ μεταξὺ δημος τεύτῳ τὰ πληρώματα τῶν γαλλικῶν ἐμπορικῶν πλοίων, ἀτινα εἶχε προσλάβει ὁ ἀρχηγὸς, διηρπάσαν δια κτήνη ἐδυνήθησαν, οἱ δὲ Βρετανοὶ καὶ Νορμανδοὶ ἐπικνελθόντες εἰς Βρέστη ἐμοίρασαν τὰ λέφυρα μετὰ τῶν Ἰσπανῶν, καὶ τινες τῶν ἐμπόρων

προεξέφλησαν τὸ ὑπόλοιπον τῶν δέκα χιλιάδων χρυσῶν. Τοὺς δὲ ιπποὺς ἐπώλησαν εἰς εὔτελεστάτην τιμὴν. Οἱ νικηταὶ ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ μεγάλων τιμῶν· ἐκεὶ δὲ μαθὼν οἱ Πέρο Νίνο δὲ τις ἐζήτει αὐτὸν δι βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας, ἔστειλεν ἀξιωματικὸν ἵνα εὐχαριστήσῃ τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας καὶ τοὺς ἡγεμονόπαιδας, καὶ ἀνεγώρησεν. Οὗτω πως ἐτελείωσεν ἡ ἐκστρατεία.

Πῶς δὲ δι γεννατος νυναρχος τῆς Ἰσπανίας ἐξεπλήρωσε τὰς πρὸς τὴν ὥραιαν χήραν τοῦ στολάρχου Regnault de Trie ὑποσχέσεις, τὰς ὅποιας ή εὐγενὴς κυρία εἶχε δεχθῆ μετὰ τόσης πίστεως; Ο γάμος ἐτελέσθη μετὰ δύο ἔτη, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα; Τὸ διάστημα τοῦτο δὲν εἶχε παρέλθει ἔτι, δι τοιασπιστὴς τοῦ ισπανοῦ ἀρχηγοῦ παρουσιάσθη εἰς Fontenay, τὸν διποίον ἄμα ἰδούσα ή δέσποινα ἀνεφώνησεν: «Ιδοὺ τέλος πάντων τὰ δῶρα τοῦ γάμου· δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ φανῇ καὶ οἱ Πέρο Νίνο.» Ο μπασπιστὴς προσκυνήσας ἐδαφιαίως ἐνεγείρεσεν αὐτῆς, οὐχὶ δῶρα γάμου, ἀλλὰ τὰ ἐνέχυρα τῆς αἰώνιας πίστεως διτινα εἶχε δώσει τῷ Ισπανῷ. Μετὰ δὲ ταῦτα παρεκάλεσεν αὐτὴν ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὸν λόγον αὐτοῦ. Οποία ισπανικὴ σταθερότης!

Ιδοὺ δὲ τι εἶχε συμβῆ· πελουμένων δημοσίων ἀγώνων οἱ Πέρο Νίνο εἶδε καὶ ἦγαπησε τὴν δόναν Βεατρίκην, θυγατέρα του ἴνφαντου δὸν Ζουάν, μνηστὴν γέροντος, ὄντινα δημος αὐτὴ, ἀμα ἰδούσα τὸν γεννατὸν ναύαρχον, δὲν ἥθελησε πλέον νὰ λάβῃ εἰς ἄνδρα. Εἰς μάτην οἱ πατήρ δὲν ἐνέδιδεν^{vii} οἱ δύο ἐρασταὶ, προστατευόμενοι καὶ ὑπὸ τῆς βασιλίσσης, ἥλθον ἵεροκρυφίως εἰς γάμου κοινωνίαν, καὶ τινα τῶν ἡμερῶν παρουσιάσθησαν νυμφευμένοι. Ο ἴνφαντης ἀνάψας καὶ κορώσας ὑπὸ δργῆς, ἐκλεισεν εἰς φρούριον τὴν κόρην, καὶ ἥθελησε νὰ συλλάβῃ καὶ τὸν Πέρο Νίνο· ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνεγώρησεν ώς καλὸς πατήρ καὶ τὴν νέαν καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀμοιβὴ τῆς φιλοξενίας, τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς διετοῦς ἀδαμάστου σταθερότητος τῆς εὐγενοῦς χήρας τῆς Νορμανδίας.

^{vii} Έκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Νεμίσματα τῆς νῆσου Λμοργοῦ καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων
Διγιάλης, Μινώας καὶ Δρκεσίνης ὑπὸ Π. Λάμπρου. Δοῦλον 1870.

Ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πράγματείᾳ περιέχονται τὰ ἔκτυπα τριακονταδύο ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων νομίσματων τῆς Λμοργοῦ, μετὰ περιγραφῆς ἴστορικῆς τε καὶ τεχνικῆς, ώς συνήθως πράττει ο συγγραφεὺς ὁσάκις ἐκδίδῃ τὰς νομίσματικὰς αὐτοῦ ἐρεύ-

νας. Περὶ δὲ τῆς ἀξίας τοῦ ἕργου προτιμῶμεν πρὸ πάσης ἄλλης κρίσεως νὰ παραθέσωμεν τὴν τοῦ ἐν Βιένη ἐπιφανοῦς νομισματολόγου K. C. W. Huber, θν διὰ μακρῶν ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ φυλλαδ. I. καὶ II. τῆς *Numismatische Zeitschrift* τὸν ἰανουάριον τοῦ λήγοντος ἔτους.

Ἐν Ἀθήναις καλλιεργεῖται νῦν ἡ νομισματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος μετὰ μεγάλου ζήλου καὶ ἀρίστης ἐπιτυχίας. Πολλὰ μέχρι τοῦδε, δλως ἀγνωσταὶ ἢ ἀπροσδιόριστα μένοντα νομίσματα, περιγράφονται καὶ δριζονται, ἡμαρτημέναι δὲ ἀποδοσεις ἀνορθοῦνται. Εἰς ταύτας δὲ τὰς μετὰ πόθου ἔξασκουμένας νομισματικὰς μελέτας καταφαίνεται κριτικὴ σπουδαιότης.

Μεταξὺ τῶν ἀθηναίων νομισματολόγων ὁ K. P. Λάμπρος, ἐνεκκ τῆς διὰ μακρᾶς γυμνάσεως ἀποκτηθείσης ἐμπειρίας περὶ τὴν νομισματικὴν τῶν ἀρχαίων, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Κατὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἀσφάλειαν περὶ τὰς νομισματικὰς ἀποδοσεις, ὡς καὶ κατὰ τὴν μετ' ὀξυνοίας κατάληψιν τῶν κριτηρίων είναι μοναδικός. Πιστεύω δὲ δύναμαι νὰ ἐκφρασθῶ μετὰ παρρησίας περὶ τοῦ νομισματολόγου τούτου κατὰ τὴν πεποίθησίν μου, διότι ἡ μετ' αὐτοῦ προσωπικὴ γνωριμία μου χρονολογεῖται ἀπὸ περίπου 20 ἑταῖν. Κατὰ τὴν προτέραν αὐτοῦ δικμονὴν ἐν Κερκύρᾳ δ. K. Λάμπρος ἐνησχολήθη μετὰ ζήλου περὶ τὴν νομισματικὴν τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῶν παραλίων τῆς ἀπέναντι καιμένης Ἡπείρου, καὶ συνήθοισεν 1054 ἐκλεκτὰ καὶ κατὰ μέγα μέρος ἀνέκδοτα νομίσματα, ἀποτελοῦντα συλλογὴν, ἥτις κατὰ τὴν τελειότητα καὶ καλλονὴν τῶν ἀντιτύπων είναι ὑπερτέρω πάσης ἄλλης εὑρωπαϊκῆς. Ἡ περίφημος αὖτη συλλογὴ εὑρίσκεται σήμερον ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν, καὶ περιεγράφη ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ K. Λγιλλέως Ποστολάκα (Ιδε *Numism. Zeitschrift*, τόμ. I, σελ. 182). Ἐν ἔτει 1855 ὁ κ. Λάμπρος ἐδημοσίευσε σπουδαίαν βραχεῖαν μονογραφίαν ἐξ ἀνεκδότων χρυσῶν στατήρων τῶν Φιλίππων. Ἀπὸ δὲ τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας αἱ νομισματικαὶ αὐτοῦ ἔρευναι εὔρον διὰ τῆς συσχετίσεως μετὰ τῶν αὐτέρθι διαμενόντων νομισματοφίλων καὶ ἀρχαιολόγων νέαν τροφὴν, διὸ καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς ἀθηναίοις περιοδικοῖς συγγράμμασιν, ὡς καὶ ἐν τῇ *Παρισινῇ Revue Numismatique* διάφορα εὑσυνεδητα ἀρθρα, ἀναγόμενα εἰς τὰ νομίσματα τοῦ μεσαίωνος. Διὰ τῆς προκειμένης μονογραφίας ὁ συγγραφεὺς δημοσιεύει τελείων νομισματικὴν τῆς νήσου τῶν Κυκλαδῶν Ἀμοργοῦ, καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων Αἰγαίας, Μινώας καὶ Ἀρκεσίνης, παρέχων ἡμῖν τὴν μέχρι τοῦδε ἐγνωσμένην καὶ δι' ἀνεκδότων παρ' αὐτοῦ διπλασιασθεῖσαν ὅλην τῶν νομισματικῶν τῆς νήσου τύπων. Πραγματεύεται δὲ ταῦτα μετὰ

πειστικῆς ἀκριβείας, ἐξαντλῶν τὸ θέμα χωρὶς νὰ πλανᾶται εἰς μακρηγορίας. Οὐτι λέγει εἶναι σεφὲς καὶ ἀναγκαῖον κτλ. — *C. W. Huber.*

Μετὰ τὴν κρίσιν ταύτην τοῦ γερμανοῦ ἀνδρὸς, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα διανεζόμενοι παρὰ τῆς πραγματείας τὴν τῆς σικύας ἐρμηνείαν, πρῶτον σήμερον διδομένην ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου σοφοῦ νομισματολόγου.

Περὶ δὲ τῆς σικύας, ἥτις ὡς κύριον σύμβολον παρίσταται ἐν τοῖς πλείστοις τῶν νομισμάτων τῆς Αἰγαίας, δ. Cadalvene λέγει δτι εἶναι διδακτολογον νὰ ἀποφανθῇ τις διότον εἶναι τὸ ἀγνωστὸν τοῦτο δργκνον καὶ εἰς διπλας θρησκευτικὰς τελετὰς ἔχρησίμευεν εἰκάζει δικαῖος ὃς ἐκ τοῦ παρακειμένου δρφως, δτι ἔχει ἀναφοράντια πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ ἀσκληπιοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐτὸν σύμβολον εὑρίσκεται καὶ εἰς τὰ νομίσματα τῆς Ἐπιδαύρου, θεωρεῖ τὴν εἰκασίαν του ἐπιβεβαιωμένην καὶ ὑποθέτει δτι ἀνηρτάτο ἐκ τοῦ πρὸς τὰ ἄνω κρίκου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ τῆς Νυγείας, εἰς δν ἦτο ἀφιερωμένον¹⁾). Ο Borell περιγράφων τὸ ἐν λόγῳ ἀντικείμενον ὡς ἀγνωστόν τι σύμβολον παρεμφερὲς ἀγγείῳ ἀνευ λαβεῖν καὶ ἀνεστραμμένῳ, ἔχοντι δὲ ἀντὶ βάσεως κρίκον πρὸς ἀνάρτησιν, ἀπέχει τοῦ προσδιορίσαι αὐτό²⁾) Τελος πάντων δ. Birch³⁾ γράψας ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκτεταμένην πραγματείαν φρονεῖ δτι ἀνεκάλυψεν εἰς τίνα χρῆσιν ἦτο προσδιωρισμένον. Λέγει δτι ἐν τινὶ μνημείῳ τοῦ Ἱατροῦ Ἱάσωνος δημοσιεύθεντι ἐν ταῖς *Antiquités du Cabinet de Pourtalés Gorgier* (Fol. Paris, 1834. pl. XXXV.) φαίνεται ἀπεικονισμένον τὸ περὶ οῦ δ. λόγος ἐργαλεῖον, πλησίον τοῦ ὑπὸ τοῦ ιατροῦ τούτου θεραπευομένου ἀθενοῦς συμπεραίνει λοιπὸν δτι εἶναι δ. ὑπὸ τοῦ Βιτρουθίου ὀνομαζόμενος *aeneus clypeatus* καὶ ὑπὸ τοῦ Τιμάρχου παρ' Ἀθηναίω (ΙΔ. 501 f.) χαλκοῦς ὄμφαλος, δστις ἐκρέματο διὰ σχοινίου εἰς τὰ λακωνικὰ βαλανεῖα ἵνα δι' αὐτοῦ κανονίζεται ἡ θερμότης τοῦ δώματος.

Ἡ ἀνακάλυψις δτι τὸ ἀγνωστὸν τοῦτο σύμβολον είναι σικύα δφείλεται εἰς τὸν υἱόν μου Ἰωάννην Λάμπρον, δστις κατὰ τὴν ἐν τῷ παρελθόντι ἔτει περιήγησιν κύμῳ εἰς Ἰταλίαν, ἔρευνῶν μετ' ἐπιστημονικοῦ ζήλου τοὺς ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως ἀκενώτους τῆς ἀρχαιότητος θησαυροὺς, εἰδεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν χαλκίνων ἀντικείμενων ἔξ. δ. δκτὸς σκεύη δημοιότατα πρὸς τὸ ἐν τοῖς νομίσμασι τῆς Αἰγαίας σύμβολον. Μαθὼν δὲ δτι ταῦτα είναι ακόμα εὑρεθεῖσαι ἐν Πομπηΐᾳ, ἀσμενος διεκοίνωσέ μοι τὴν ἀνακάλυψιν. Ο θέλων νὰ πεισθῇ περὶ τῆς

¹⁾ Recueil. Σελ. 226.

²⁾ Numismatic Chronicle. 1843. σελ. 174.

³⁾ Numismatic Chronicle 1843. σελ. 193.

